

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

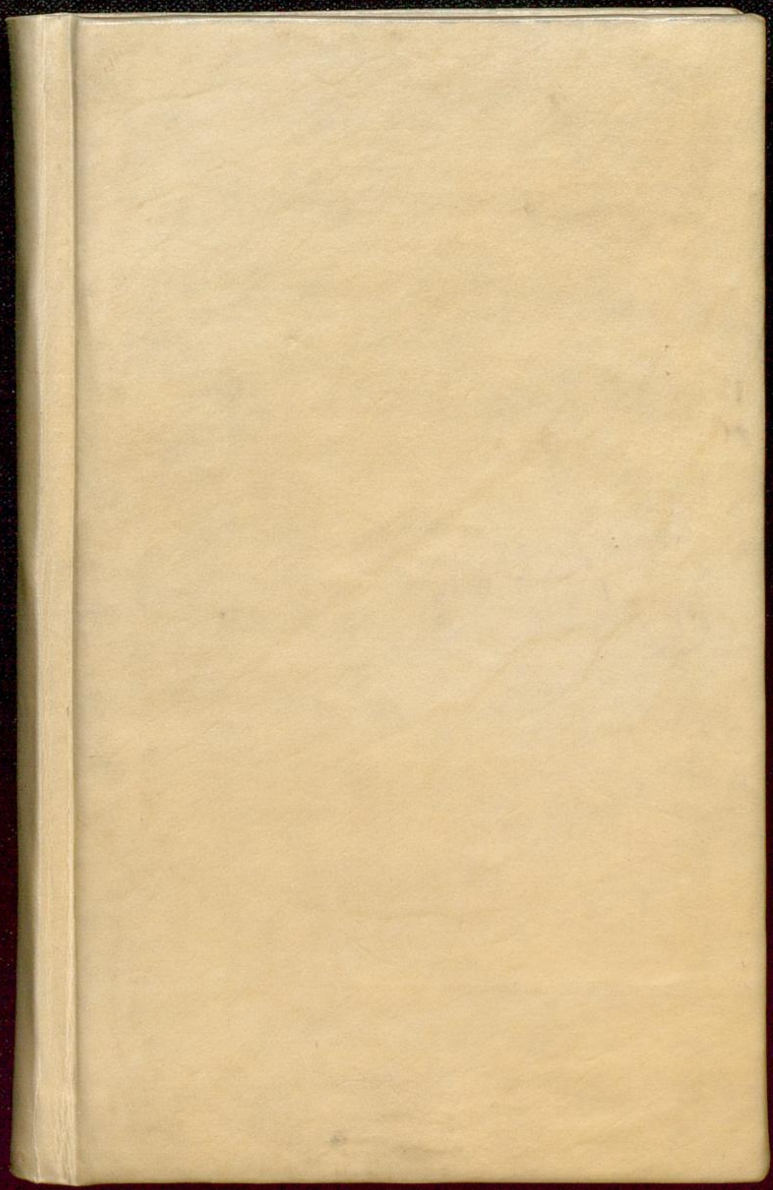
Examen Alchymisticum

Gassmann, Franz

Noribergae, 1676

VD17 VD17 12:187373A

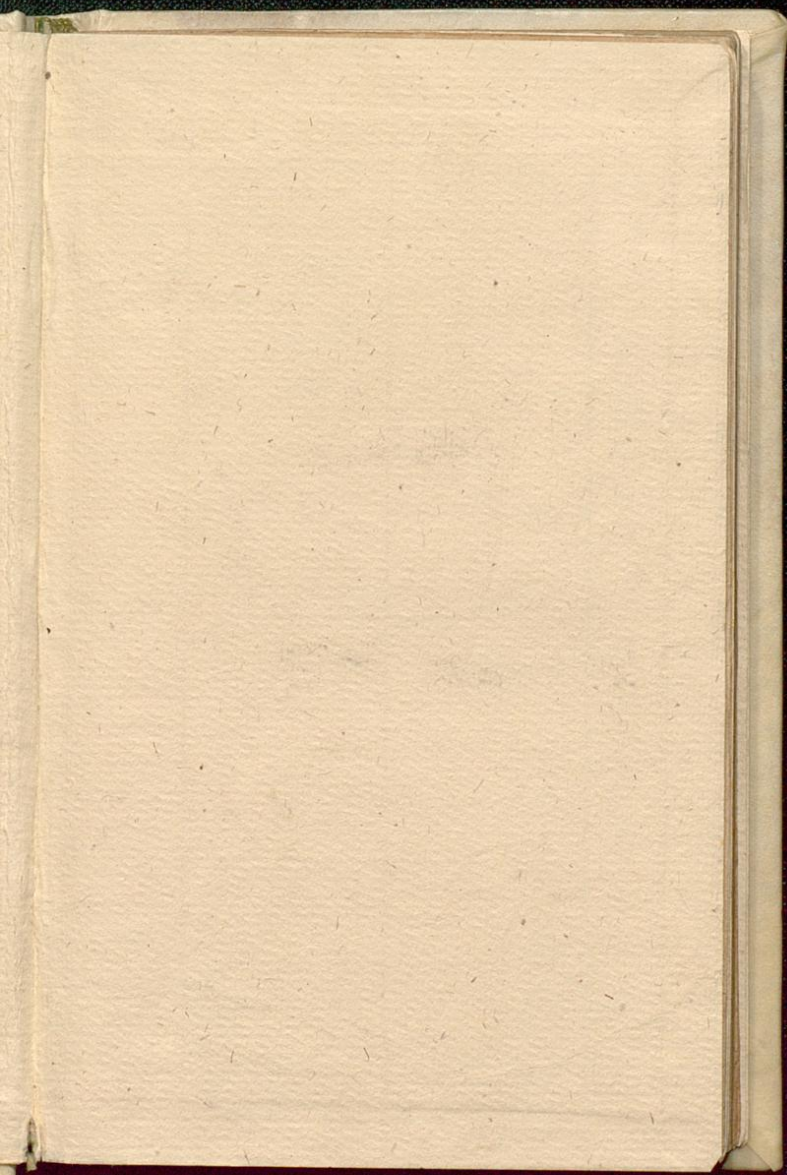
[urn:nbn:de:bsz:31-99973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99973)

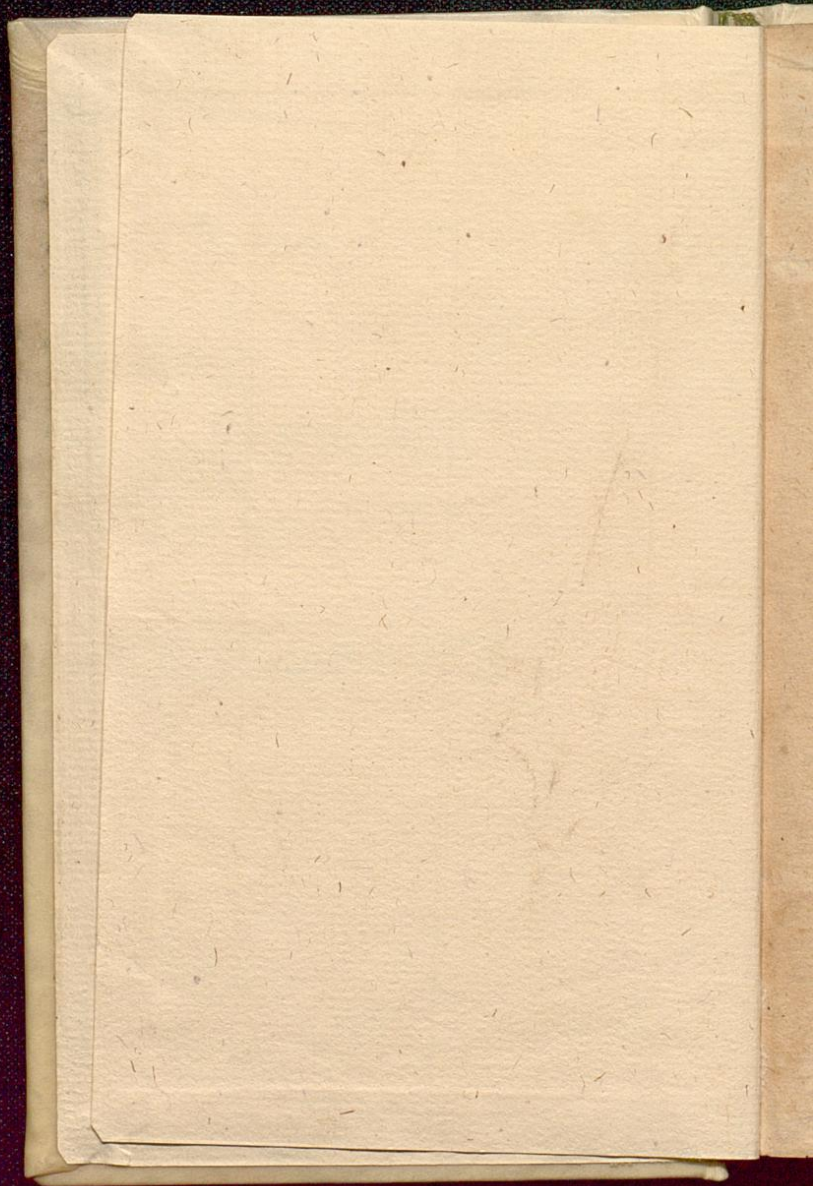

87 B 76 453

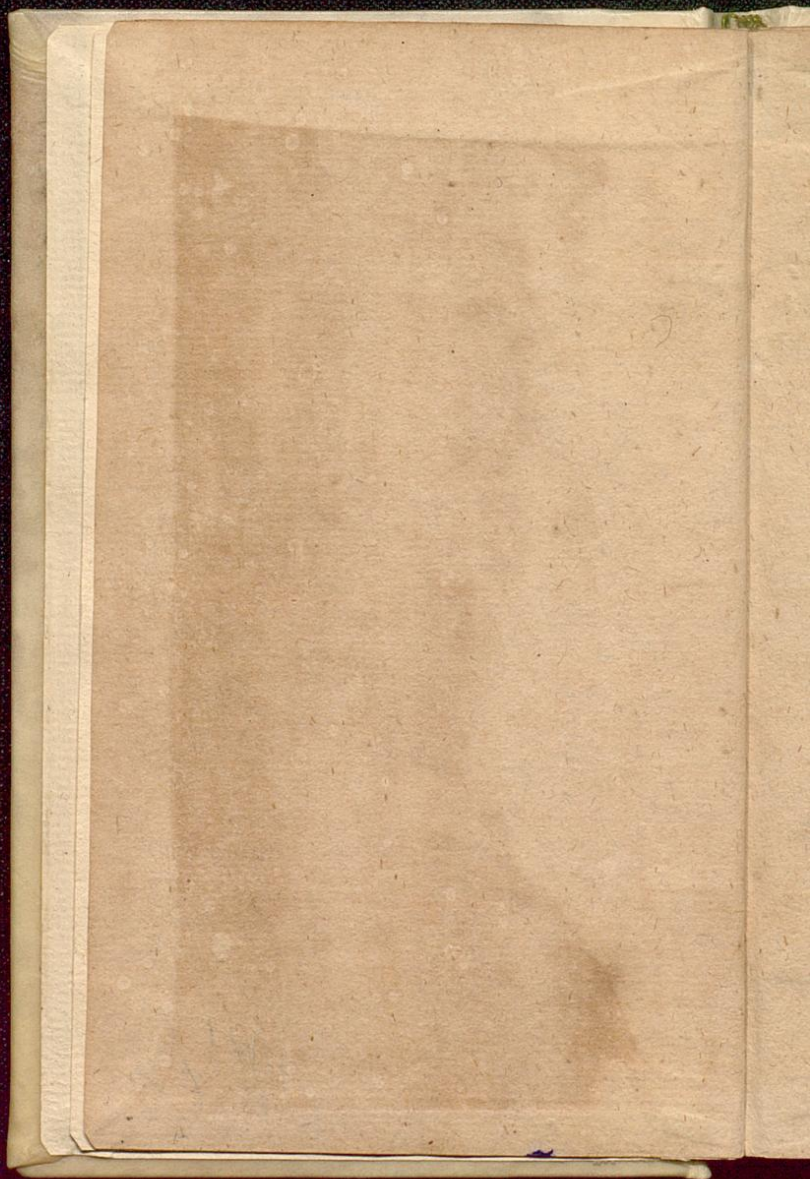
Bernus 453

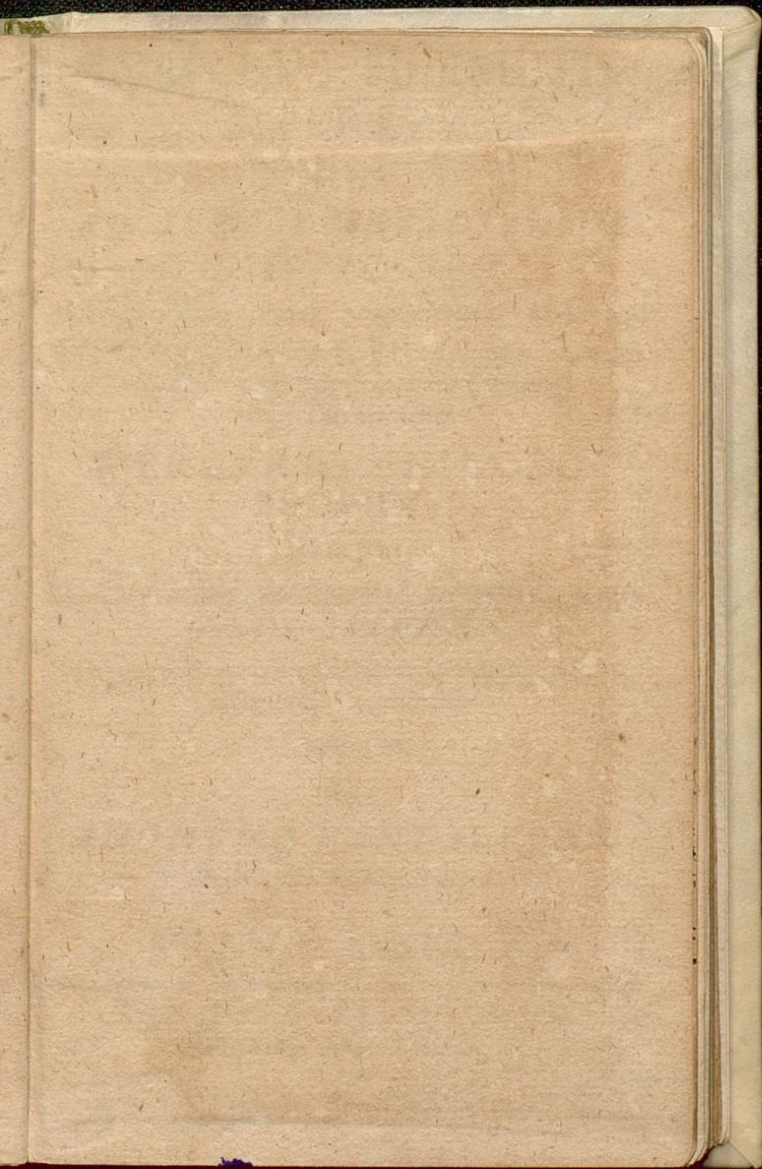
10/5

J. W. L.
1761

C.
A.
An
dita

Cui
Per

A
✠

EXAMEN
ALCHYMISTICUM,

^{quo,}
ceu Lydio lapide, Adeptus à So-
phistâ & verus Philosophus ab
Impostore dignoscuntur,
institutum

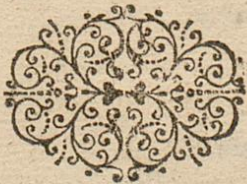
in gratiam Magnatum & eorum, qui,
ex defectû multæ lectionis & Vulcanicæ
experientiæ, punctum Chymicum plena-
riè non intelligunt; ne tam turpiter à per-
ditissimis istis fumivendulis ac impostoribus
Thraſonicis, in opprobrium artis merè
divinæ, decipiantur.

*Necessarium ac summè proficuum opusculum,
quale, à mundo condito, typis non fuit exaratum.*

AUTHORE

Pantaleone.

Hermeticæ Sophiæ Adepto,

Prostat Noribergæ, apud PAULI FÜRSTI,
bibliopolæ b. m. viduam & hæredes.

M. DC. LXXVI.

1 au Bernus 453

Ad Mysochymicum.

Ridere absque causâ & vituperare
Rincognita, stultitiæ ac superbiæ si-
gnum est juxtâ tritum: Per risum mul-
tūm debes cognoscere stultum. Item:
Ars non habet osorem, nisi ignorantē.
Ergò, qui artem aliquàm vel amare vel
rejicere intendit, discat eam prius & de-
injudicet. Quòd culices & papiliones
propè candelam accensam pereunt,
horum animalculorum ineptitudo est,
quæ usum luminis commodissimum
non tollit,

V

— — — — —
Celsissimo Principi
ac Domino,

C A R O L O
de Siechstenstein/2c.2c.

Principi ac Domino
meo Clementissimo.

Dicat dedicat.

Autor.

A 2

Celsiss.

Celsissime Princeps,

Clementissime Domine! &c.

ICavi nuper prima initia & fundamentum artis Hermetice Vestrae Celsitudini, tanquam hujus scientiae divinae Fautori, non sine mea notabili temeritate, ex sola naturali propensione erga Vestram Celsitudinem prognata. Nimirum convincit me charitas Christiana, concessio desuper lumine uti & currentem parili studio pro virili adjuvare. Vestra Celsit. hucusque tenetur amore Sapientiae divinae cum aeterno applausu: quia vero DEUS, sapientiae omnis origo, nil immediate agit, Diabolus vero, juratus ejus hostis, nihil intentatum relinquit, quo animam sapientiae cupidam defatigare, confundere & plane abstrahere queat: proinde ego talentum me-

um

um acceptum fœnori locare & vices
instrumenti gerere decreverã, in eumq;
finem Tumulum meum Hermeticum
adornaveram. Cùm verò iter illuc sus-
ceptum absque Achate fido feliciter
finiri nequeat, propterea præsentì tra-
ctatulo oculis & menti perpendendum
objicio, quis & qualis, inter tot com-
petentes, eligendus sit vel non? Si actũ
ago, confirmo; si ignotum doceo, me-
reor; si neutrum, rogo, dignetur Ve-
stra Celsitudo eãdem gratiã hoc sche-
diasma irradiare, qualem materiæ di-
gnitas exoptulat. Verbis non dimi-
co sed rebus, aliàs depromerem Scho-
lastica verborum lenocinia, iisq; meã
veritatem oblinirem. Sed cùm animi
excelsi substantiam ab umbrã facilè di-
stinguant, propensus magis maneo
realiter quàm verbaliter demonstra-
re, quòd sim

Vestree Celsitudinis

Humillimè obsequiosus
Pantaleon.

Præloquium.

Quod totum hoc systema mundi ex contrariis in unum quid coaluerit & certo modo perpetuò militet ; schola Peripatethica jam olim edocuit & ad nostratempora transmisit ; Utrum autem ista pugna ex proavresi Creatoris teroptimi originaliter dependeat, liberum esto cuiq^{ue} suo sensu abundare ; Nos putamus, sub censurâ tamen Ecclesie, hallucinari illos, qui hoc negant ; loquente ipso cælorum motu contrario, qui nec quicquam à primâ minuta creationis immutatus est. Testes sunt lux & tenebra, primo die mundi introducta, motus & quies corporum, unû & multiplex, verum & falsum, bonum & malum ; quæ omnia tam necessaria sunt ad decorem hujus universi, quòd ab eo sine insigni mutilatione auferri nequeunt. Mens humana quidem, quamdiù superioratum gessit in homine, nescivit dualitatem, non quòd ipsi realiter non infuerit, sed quòd operari nequiret, ob sensitiva subjectionem : Post prævaricationem verò, obscuratâ mente aternâ, & expergescâtâ caducâ sensitivâ, inevitabili quadam necessitate, verax rerum unitas proscripita & fallax multiplicitas introducta est. Quòd verò etiam hac ad pulchritudinem microcosmi in presenti statu requiratur, facile cognoscet is, qui novit, quòd

quod diversitas actuum diversos quoque actores sibi deponat. Saltum in alienam messem non committamus, sed in Palastrâ rerum naturalium manendo exponemus, quàm diversi & contrario modo constituti athleta ibi reperiantur: Hic pugnat ligneo acinace, ille plumbeis telis, alius macharâ rubigine obductâ, multi morionum in modum farcimina straminea gestant, usque arcem naturæ munitissimam ridiculè expugnare satagunt; non pauci solo clamore & comminatione deditionem postulant: raro, imò rarissimè invenitur Instructus romphcâ bisacuta. Omnes verò illi malè armati, postquam se sine proposito frustratos vident, domum revertuntur locique situm inaccessiblei incusant, ne verò desperare videantur, tormentorum novum genus excogitant & preparatoria terribilia meditantur. Fiat interim, quid potest, stipem tamen cotidie accipiunt, unusquisque pro honoris gradu: In fine verò canunt versiculum.

Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Sic solvitur obsidio, ipsis militibus ad hyemales mansiones divertentibus ibique gaudentibus. Appropinquante vere campum cum horribili fremitu repetunt & obsidionem peregrinis armis induti reassumunt, donec tandem vel ipsi heroicè occumbant vel à Principali ex-

hausto seu pigente dimittantur. Finitâ militiâ, malè morati & stupidi, non agnoscentes propriam ineptitudinem, sed culpam in hoc vel illud conjicientes, novum Ducem quarunt &, quod igne non potuerunt efficere, fumo tentant. Conscientiosiores verò, rem melius reputantes, hoc belli genus aliis, ineptè licet, dissuadent & pacem potius præferunt.

Ambo autem non advertunt, quòd asinus, auro onustus, expugnabile faciat quod vis fortalium, præprimis illud, quod ex auro est constructum materialiter & proinde suo simili non adeò agrè obsecundat. Volo dicere: studium Hermeticum proponit sibi arcem expugnandâ, ipsum aurum naturaliter æternum & incorruptibile, sed milites valdè discrepantes in obsequium adducit, operatores nimirum doctos & indoctos, judiciosos & imprudentes, expertos & rudes, veraces & fallaces; sicut apud Magnates ubertim est videre. Principes enim antiquo & decenti admodum amore feruntur erga regium hoc studium, quamvis, ob vitæ tenevitudinem, ad librorum inspectionem dorsum rarò incurvent, multò minus adhuc, propriis manibus, rerum naturalium analysin peragant: ex quo sequitur, quod hunc defectum alienâ industriâ & sagacitate cogunter resarcire. Quàm scelestuosè autem & nequitur ple-

rumq;

rumq; decipiantur, in dies, proh dolor! elucescit, cum totius artis intolerabili calumniâ; Vix enim est aula Principum in totâ Europâ, ubi Alchymia benè audiat. Quare, ne hæc divina scientia tam injuriosè ulterius tractetur, ipsiq; Magnates, ejus Patroni summè honorandi, tam turpiter in posterum circumveniantur, composui hunc tractatulum ex lumine natura & autopsiæ, ut ipsis inserviat loco lapidis probatorii. Hoc enim firmiter teneant; Quicumq; vel non intelligit vel odit tenorem hujus Examinis, setamen Artistam vocat, Tyro imperitus vel Impostor esto. Et, Cujuscunq; Processus vel particularis vel universalis cum fundamento nostro non concordat, vanus est & deceptorius, quicquid etiam magni præ se ferre videatur. Nil enim est nec erit unquam in Igne permanens, nisi sola humiditas mercurialis metallica, homogœnea, per artem vel naturam; prout abunde testantur Geber, Arnoldus, Bernhardus & omnes benè sensati & docti Philosophi.

Quod si verò cuiquam hæc nostra simplex ac denudata veritas invenusta apparet, ille apprehendat, pedissequam ejus, versicoloremfalsitatem & benè valeat. Nil mirum, quòd stuprum plus aestimetur quàm matrona honesta. Veritas enim à primo temporis puncto exosa
A 5 fuit,

fuit, partim, quia, ceu filia Altissimi, in sua nobilitate confidens, colores omnes & alienas recommendationes spernit: partim etiam, quia homines ex natura sua per veritate imposturas splendidas & callida mendacia plus amant quam incultam ac nudam veritatem. E contra Sathanas suam sobolem, mendacium, diversimodè pictum ac larvatum ubiq; promovet, ita ut non perperam in axioma receptum sit: Unicam veritatem plures sibi Patronos & recommendationes exposcere, ut audiatur, quam centum impostura ac crassissima mendacia.

His tamen non obstantibus spinis, veritatem Physicam per epitomen Magnatibus hic proposui, quò tandem sui voti compotes fiant & artem caelestem convitiis non amplius proscindant. Capiat, qui potest, omnibus scriptum non est, sed iis, quos ardua vexit ad aethera virtus. Credat, qui vult, ventura atas palam faciet, qualia sint & qualis fuerit

Πάντα λύων.

Cap. I.

Qui Alchymiam à græco vocabulo *άλς* sal & *χίω* fundo derivant, improprie arti Hermeticæ attribuunt, eò quòd hæc finem ultimatam & principalem sibi non proponit cum salibus agere, sed potius cum metallis. Nullum autem metallum admittit in suam compaginem naturalem ullum ex salibus, sicut nec per analysin genuinam quicquam, salis, proprie dicti, naturam redolens, de se promit, ut neq; constat nisi ex Mercurio, Arsenico & sulphure; prout Geb. & omnes saniores Philosophi fatentur; Quod verò per liquorem Alcah est, verum & unicum solvens metallorum, saliforme quid ex metallis obtinetur, sciendum est, quod simile non sit idem; Omnia enim salia saporem præbent vel acidum vel falsum, vel ex utroq; mixtum. Sed nil tale ex metallis per se habetur, quamvis formam salis exhibeat; sicut etiam ipse liquor destructivus, ignis Gehennæ ab Helmontio appellatus, nitri formam monstrat, insipidus tamen est & absq; sale. Quòd si verò aliquis, per additionem, metalla in salia cogat exindeq; studium Spagyricum, Alchymiam, vocitare malit, penes ipsum maneat ista Alchymia, nobis est nimis pretiosa: In hæc significatione non absurdè definivit quidam cavillator Alchymiam, quòd sit ars sine arte, cujus principium mentiri, medium laborare & finis mendicare. Qui verò non strictè sed latè hoc vocabu-

cabulum accipiunt & à minus principali fine denominationem petunt, nobiscum sentiunt; ex salibus enim est principium & introitus, absq; sale non aperiuntur portæ cœli Hermetici, sicut Philos. passim affirmant. Definimus ergo artem Spagyricam, quæ uno verbo Alchymia appellatur, quod sit ars metalla inferiora meliorandi & ad Solis vel Lunæ statum evehendi.

Subjectum hujus artis est omne metallum. Objectum est tinctura. Finis aurum. Jam, quia terminus à quo & ad quem, tanquam correlata, sub uno genere comprehenduntur, necessitate rationali sequitur, quod subjectum artis transmutatorix, cum ejus fine, sub uno genere stare debeat, sicut etiam innuit regula antiquorum Sophorum: Ex fine cujusq; intentionis resultat ejus principium. Item; à quo pendet alicujus rei principium, in eodem erit suum incrementum. Propterea docet Sendivogius: Si vis metalla facere, principium tuum sit metallum, per metalla enim sunt metalla. Et Riplæus in 12 portis: Aurum & argentum extra speciem non est quærendum. id. in lib. de Mercurio. & lap. Philos. Conjunge ergo speciem cum specie & genus cum genere & ne unum sine altero, nec quicquam contrarium, quod sit extra speciem & genus proprium. Loquitur autem hîc de specie, non quod metalla specie inter se differant essentialiter, sed tantum coctione & per accidens. Præcipit autem jungere aurum,

rum, tanquam speciem, cum Mercurio, tanquam ex genere, specificato & ad Solis naturam redacto, id est, homogeneo facto. Tunc enim non amplius est metallum vulgare sed Philosophicū; affirmante hoc Bernhardo: Metalla vulgaria tam diū sunt vulgaria, quam diū manent in formā vulgari, ideoq; mutanda est illa & in primam materiam convertenda.

Ergo subjectum Alchymiaē, circa quod hæc ars versatur, est metallicum formaliter & materialiter, quia finis ejus, scilicet aurum, pari modo est metallum. Ulterius autem quæritur; cum diversa sint metalla & metallica corpora, ex quonam illud subjectum sit desumendum? Respondet Bernhardus, Comes Trevisanus, quod ex omnibus haberi possit, sed ex uno citius quàm ex altero, dari tamen duo metalla, ex quibus proximè desumatur; quod Sendivogius affirmat dicens: In omnibus later nostrum punctum, in quibusdam autem valde est occlusum, in aliis verò citius vitā deficeret, quàm extraheret. Habet tamen præcipuè noster Mercurius duo palatia, in quibus Sophis præbet audientiam. Et Arnoldus in Speculo Achim. Magisterium perficitur ex unâ solâ re; invenitur hæc materia in monte altiore hujus mundi, haberi potest à pauperibus & divitibus, projicitur in vias & res, quæ magno pretio emitur, hic nil valet. Geber verò dicit in suâ summâ: Est medicina, quæ ex materiâ argenti vivi sumit originem, non est autem ista materia argenti vivi in suâ natu-

ra neq; in totâ substantiâ suâ, sed fuit pars illius. Et Riplæus in lib. de Mercurio & lap. Philosoph. Materia nostra est supremum omnium, quæ in terrâ sunt & minimæ æstimationis. Est terra fœda, in hâc invenies aquam nostram claram & tum terra illa nil valet amplius. Et Morienes: Omnis res, quæ magno emitur pretio, in hoc artificio est inutilis. Et Haly; Invenitur materia lapidis apud pauperem & divitem, euntem & sedentem.

Rogerus Bacho autem rejicit omnia metallâ, apertè dicens; quod ex Sole & Lunâ, ob illorum fixationem, nil haberi possit; reliqui verò planetæ sint impuri & imperfecti: Nemo enim dat, quod non habet. Commendat autem corpus anonymum, ex Mercurio & sulphure mundo constans, super quo natura parùm vel minimùm sit operata, & quod ab eâ in massam solidam sit redactum. Consentit Paracelsus in libro de transmutat. & indigitat suum electrum minerale immaturum, non metallicum perfectè. Idem facit Agricola major & minor & plures alii. Contrarium tenet Richardus Anglus, expressè dicens: Ars destruit Mercurium metallicum & ædificat eum à pedibus usq; ad caput, in formâ subtiliori substantiæ, quàm antea fuit. Verùm enim verò quis mythologus conciliabit horum Adeptorum diversas sententias, salvâ cujusq; existimatione? nemo, nisi qui ipsemet omnium & singulorum subjecta, super quibus sententiam suam fundarunt, penitus cognoscit.

Pro-

Propterea stylo ferreo notandum, quod Geber dicit cap, 28. sunt plures viæ ad unum intentum: Nimirum via sicca & humida. Consequenter etiam subiectum iis destinatum erit duplex, sicut ex his adductis autoritatibus in facili est colligere.

Distinguendum verò iterum inter subiectum remotum & proximum seu ad æquatum: Illud pro respectu viarum omninò est diversissimum, hoc verò non.

Ad viam enim humidam, in qua Paracelsus Rogerius Bacho, Bas. Valent. Agricola major & minor inceserunt, ipsamet natura subiectum remotum, certum minerale, procreavit, sed imperfectum reliquit, ex defectu applicationis agentis ad patiens: in quo subiectum nostrum proximum, radix metallica mercurialis, instar embryonis, sub aquositate lactiformi continetur, quæ etiam propterea lac virginis nervosè appellatur. Hic liquor lacteus, ponderosus & semimetallicus, prima stamina, sive formam metallicum, intra sua penetralia complectitur, nec differt à Mercurio currente, essentialiter, sed accidentaliter, solâ coctione, inspissatione & homogeneitate. Mercurius enim currens cum sit metallicum, coagulatore suum secum gerit, nempe sulphur arsenicale copiosum, ita ut non perperam Arsenicū fluens appelletur. Liquor verò ille madefaciens, absolutam constrictionem corporis sui aquæformis nondum perpassus, parvâ quantitate sulphuris arsenicalis

lis inquinatus reperitur, ab eoq; facillè liberatur & homogeneous redditur. Subiectum remotum ad viam ficcam, quam calcavit Geber Arnoldus, Bernhardus, Sendivogius, Philaletha modernus & multi alij, pertinens, sicut ex allegatis & probatis patet, est omne metallum. Quomodo verò hoc subiectum qualificandum & tractandum sit, ut Mercurius Sophorum inde extrahatur, breviter videbimus. Dicitur est, quòd subiectum artis transmutatoriae, corpus scilicet mercuriale metallicum, cum suo fine, nempe auro, genere convenire debeat; metalla verò inferiora specificam externam & accidentalem differentiam, ex admixtione heterogeneorum & defectu coctionis, in relatione ad aurum habent; quare eò præprimis est incumbendum, ut illa differentia tollatur, purumq; genus relinquatur. Aurum enim est substantia purissima & nil nisi Mercurius per coctionem diuturnam à suo arsenicali sulphure sequestratus ac proprio sulphure mundissimo inspissatus, adjuvante calore externo moderato. Propterea, si subiectum artis transmutatoriae cum fine, nempe auro, genere & essentiâ idem ac simile esse debet, prout demonstratum est, sequitur necessario, qualiscunq; etiam Mercurius ad hoc magisterium eligatur, ut purissimus & planè homogeneous sit & Solis naturam habeat, exceptò, quòd aurum est fixum, hic Mercurius verò volatilis, astipulante totâ scholâ Sophorum. Sic enim inter cæteros loquitur

Bern-

Bernhardus. Omnis res requirit rem sibi similem, ut generetur & augmentetur : natura enim augetur in suâ propriâ specie & naturâ & non in aliâ ; ita enim metallum multiplicat metallum. Unusquisq; Mercurius, præsertim vulgaris est heterogeneus continetq; in se incredibilem partem terræ arsenicalis fixissimæ cum paucâ quantitate aquæ sulphuræ fœtidissimæ. Quomodo verò binarius iste à monade metallicâ separetur, hoc opus, hic labor est. Duplex quidem via ab antiquis Magis excogitata est ; sed quia in hoc mysterio totus cardo ædificij Hermetici versatur, proinde utraq; in hoc usq; ævum mansit occultissima & solis Adeptis nota, licet ex parte à Geberò & Bernhardo descripta ac commendata fuerit ; mens enim humana à lapsu occæcata est in tantum, ut nec se ipsam cognoscat, multò minus metalla. Plurimi enim, quantumvis docti, cum audiunt, Mercurium vulgi, cum cæteris inferioribus metallis, esse subiectum artis Chrysoptioæ, ex quo Sophicus tantoperè quæsitus Mercurius depromendus, consternuntur quasi fulmine tacti, ipsaq; vox faucibus hæret, ob subjecti hujus & finis propositi magnam differentiam, artemq; totam pro fabula & somnio hominum otiosorum tenent, non absq; directione Mysteriarchæ sapientissimi. Putant autem sic : Si Mercurius vulgi & corporum inferiorum potest fieri Sophicus, quare tot operatores sine suo frustrantur ? tamen notissimæ sunt omnibus Mercu-

rii sublimationes, & purgationes per salem, acetum, calcem vivam & salia cujuscunq; generis; sed huc usq; cum ejusmodi operationibus nihil effecerunt; Ergò oportet, ut Philosophi alium Mercurium intelligant, non vulgarem: Proinde doctiores ex his, nauseam super Mercurio metallico contractam palliare nescientes, se toti posteritati prostituerunt & literis evulgârunt, quòd Mercurius vulgi, quocunq; artificio tractetur, non possit fieri Philosophicus, quòd ridiculum & planè falsum est; quia tantum est unicus Mercurius in totâ metallicâ & minerali naturâ: differt autem insigniter à se ipso, per accidens, ratione puritatis. Ex quocunq; igitur metallo vel minerali eliciatur, exceptò Sole, heterogeneus est & præparatione Philosophicâ indiget; sicut Sendivogius in Dialogo fatetur, quando Mercurius ipse prosopopoëticòs de se effatur: Cor meum semper est purissimum, vestes autem sordidissimæ. Quod si verò tales increduli Thomistæ semel tantum viderent, quomodo nostrum subjectum, per præparationem Philosophicam, transiret, utiq; conjicerent, quòd similes tædiosissimi labores, à nostris Majoribus, frustra non fuerint exantlati, & quòd terra illa arsenicalis, à Mercurii nucleo separata, sola & unica causa sit, quòd cum Sole se radicaliter unire & putrefactionem transire nequeat, sed majori igne in pulverem rubrum præcipitur. Modum hunc duplicè præparandi Mercurios, ex Gebero & Bern-

Bernhardo in meo Tumulo Hermetico allegavi; qui Philosophus est per ignē, clariore in formationē non exposcet. Hīc scribo Magnatib9, qui manus rarō admovent, sed studiō alienō iter Colchicum intendunt: Sufficit scire 1. quōd subjectum Alchymiaē, sive Mercurius philosophicus, sit genere metallicus, an verō ex uno vel pluribus metallis petatur, perinde est, quia in prāparatione Philosophicā, prāter unitatem simplicem & puram, nil remanet specificum. 2. quōd sit homogeneous, ab omni labe sulphureā & arsenicali vindicatus. 3. quōd sit duplex, madefaciens & non madefaciens, sive liquidus & currens. 4. quōd prābeat amalgama durum, extrā ignem, quōd in igne statim iterum mollescit, donec in mercurium abeat compositum. Et 5. quōd terra arsenicalis sulphurea in magnā copiā separari debeat, nulloq; artificiorum genere reduci ad formam Mercurialem.

Ex his satis superq; constare puto, quid sit Alchymia & quale ejus subjectum. Qui nondum apprehendit rei veritatem, sed etiam num dubitat, nodum in scirpo quærīt, sibiq; soli relinquendus est.

Cap. 2.

Absoluto jam subjecto artis transmutato-
riæ, tanquam principali ejus parte, sequi-
tur objectum, quod est ipsa tinctura, quam
areviter definitio sic: Tinctura metallica nil
aliud est, quàm sulphur auri, per decentem
coctionem, in suo Mercurio exaltatum.

Circà hanc definitionem occurrit quæstio
magni ponderis; an aurum sit corpus simpli-
citer homogeneum vel certo respectu? Ad
elucidationem hujus quæstionis requiritur
fundamentalis cognitio Mercurij, quia aurum
nil aliud est quàm Mercurius coctus & inspif-
satus calore sulphuris sui interni, juvante
externo moderato. Quare sciendum est 1.
quòd Mercurius vulgi, & qualiscunq; mate-
rialiter, ex solâ aquâ elementalî constet, &
totum hoc compositum nil sit nisi aqua & ignis
unitus; ratio est, quia in hæc iterum resol-
vitur, vel magno igne, per destructionem
seminis astralis ignei, vel per suum simile,
ipsum elementum aquæ; uti videre est apud
Ludovicum de Comitibus & Helmontium,
viros omni exceptione majores, quorum po-
sterior multoties conqueritur de amissione
& destructione sui liquoris Alcahest, per su-
um compar: Prior verò expressis verbis fate-
tur, quod ille ipse liquor, qui tamen nil est
nisi Mercurius homogeneus, in aquam extrâ
versus, per additionem vulgaris aquæ elemen-
talis in momento destruat in aquam pariter
ele-

elementalem, supernatante pinguedine quadam acri sulphureâ, cum tamen per se sit æternus & à nullâ aliâ re quicquam patiatur. 2. notandum, quod forma Mercurij essentialis interna sit analogâ elemento astrorum, quæ igneæ naturæ sunt. Corpora enim cœlestia radios suos igneos continuò in centrum terræ conijciunt, ex quo repercussi, per terram sine intermissione, iterum ascendunt & transiendo, in corpore aquæ elementalis, coagulantur, ex quâ concretione exsurgit illud mirabile primum metallum, quod nos Mercurium appellamus, qui deinde à calore interno ulterius dispergitur & coquitur. Hinc in profundo, mineræ fecundiores sunt quàm superficie, quia calor ibi est potentior & per consequens major excrementorum separatio, per hanc enim solam, à concomitante calore, generatur ex Mercurio aurum; quod verò multum heterogeneæ impuritatis in hac coagulatione admiscetur, illud est per accidens præter intentionem agentis, licet coagulationem constituti non parum adjuvet & propterea etiam libenter intrò admittatur. Pondus verò Mercurii vel est ab ipsius seminis mercurialis idiosyncrasiâ, vel ex inspissatione & contractione aquæ, quod probabilius est, pondus enim ex aliquo corpore, tantundem ponderante, sit necessum est; quia ex nihilo defumi nequit. Aqua ergò elementalis coagulatur, à sulphure peculiari astrali, in corpus opacum & ponderosum, argentum

tum vivum nominatum ; hoc verò dein , per ulteriorem coctionem & remotionem superfluitatum , in aurum , ceu ultimum naturæ metallicæ terminum , transfertur , sequenti modo : In Mercurio metallico latet ignis extrâ , circâ eum , in terrâ , consimiliter est calor actualis , qui nil aliud est , quàm atomi ignei , sulphurei , in mineris abundantes ; jam quia ignis cœlestis & terrestris unius est generis , & simile in simile habet ingressum , propterea hic calor externus se sensim & sensim isti sulphuri Mercuriali associat in eoq ; corpus assumit ; & dum hoc fit , reliqua sulphura crassa terrea , quæ ex eadem ratione amicitiam ibi quærebant , sequestrantur ; quibus tandem , longô tempore , totaliter separatis , nucleus Mercurij albissimus , ab in corporato puro igne , calidior factus , in corpus ignei caloris coagulatur. Ex quo sequitur , quod aurum , in relatione ad cætera metalla imperfecta , homogeneous sit , in respectû verò ad Mercurium homogeneous , non ; eò quòd in se plus de igne corporali cœrcet , quàm argentum vivum homogeneous , per artem vel naturam factum. Quia verò iste calor actualis , in sulphure Mercuriali concentratus & corporalis factus , superveniens est & tam intimè cum materiâ aqueâ corporis Mercurialis non unitus , sicut sulphur Mercurii essentialis , propterea etiam per artem illud sulphur auri separari potest , aliquando cum , aliquando sine destructione corporis Solaris , quod

Para-

Paradoxon multis videbitur, licet sit verissimum; quòd verò ignis in certâ materiâ corporeus fiat & pondus augeat, apparet ex incineratione reguli antimonialis cum speculo ardente. Prolixus esse nolo, cæteroquin adducerem totam antiquitatem, mecum sentientem. Redeamus ergò ad nostrum objectum, tincturam, quæ procul omni dubio ex auro & Mercurio homogeneo currente, vel liquido, conficitur, nulla re aliâ adjectâ, aliàs homogeneitas amborum tam necessaria non esset, quod tamen Arnoldus in fine sui Ros. strenuè inculcat, dicens: Nolite in lapidem introducere, nec aquam, nec pulverem, nec ullam rem, nam non intrat in eum, quod non est ortum eo; imò si aliquid extraneum apponitur, statim destruitur & non fit ex eo, quod quæritur. Ad tuendam verò latam definitionem tincturæ, ulterius deducendum est, quomodo sulphur illud auri, à naturâ in Mercurium frigidum corporis aurei impactū, exaltetur & multiplicetur, quod sequenti modo contingit.

Quando corpus auri purum, cum volatili auro homogeneo, per artem factò, debitâ proportione, conjungitur, tunc volatile incipit fixum penetrare & sibi æquare, duobus mediis, tenuitate & quantitate majore; quia verò hoc sine calore non efficitur, propterea hic antiquam fabulam ludit & se paulatim suo simili, scil. sulphuri, antea inexistenti, adjungit, illudq; in quali potius quàm quantò

adauet, nil obstante vitrorum densitate & dimensionum penetratione propter ejus summam subtilitatem. Hinc etiam Philosophi suum lapidem, sive tincturam, filium ignis & lapidem ignis denominarunt, quia efficienter & effectivè ab eodem procedit.

Ex his præmissis fundamentis fluit, quòd in totâ naturâ metallicâ tantum sit duplex transmutatio: Una naturæ, & fit removendo superflua, per coctionem: Altera artis, & fit per illuminationem totius partis mercurialis in metallis.

Differentia consistit in hoc, quòd natura homogeneum tantum punctum in Mercurio alteret; ars verò totum corpus mercuriale, absq; separatione superflui, ineffabili luce tincturæ veræ, illuminat & in statum digniorem transponit. Ratio diversitatis est, quia alteratio naturæ ob agentis debilitatem, successivè in longo tempore perficitur; transmutatio verò artis contingit in momento, per modum illuminationis, quod enim facit lumen dispersum, illud etiam præstat concentratum & fixum, in debitâ materiâ; apprehendit autem ista illuminatio purum & impurum, in corpore mercuriali ob sui excellentiam & incredibilem subtilitatem, ipsumq; impurum, quod se ad purum nucleum Mercurii aqueum habet tanquam terra, licet utrumq; ex aqua materialiter constet, instar fulguris, pervadit, illuminat & ad parem statum puritatis promovet; adjuvante non nihil radicali

dicali commixtione utriusq; : sic ut in posterum, tale aurum factitium, eundem Mercurium homogeneum, per retrogradationem artificialem de se fundat, quam ipsum aurum nativum. Hunc mysteriosum actum illustrare placet per inductionem, exemplo contrario sic : Si possibile est, quod sulphura crusta arsenicalia, absq; commixtione, partem illam impuram terream Mercurij, quæ tamen originaliter & centraliter cum nucleo reliquo aquæformi, in Mercurio, est unita & ex uno eodemq; elemento prognata, in momento ferè, ex composito suo extrahere, deturbare & in terram fixissimam, irreducibilem, mutare queunt; sequitur etiam, quia contrariorum eadem est ratio, licet diversa, quod sulphura munda, astralia illuminativa & subtilissima, cum commixtione sui corporis sulphureo-mercurialis, illam impuram substantiam reducere, suoq; elemento aqueo restituere & postea ulterius immutare valent, restitutio enim & conservatio rei similis longè est facilior, quàm transmutatio similis in dissimile.

Atqui verum est prius, ergò & posterius. Primum cotidiè, mechanicè, demonstrare valeo; alterum verò satis notum est ubiq; per frequentes transmutationes Mercurij vulgaris, in aurum obryzum, absq; immutatione Mercurij, quoad pondus.

Cap. 3.

Post objectum artis Hermeticae considerandus restat ejus finis ultimatus, nempe aurum; quia verò supra satis explicatum est, plura non addimus, nisi quòd obiter monemus; si folia auri ad amalgamandum eliguntur, communia non esse sumenda, quia vel cupro vel argento sunt mixta, quod toti operi non parùm noceret. Est quidem adhuc aliud aurum, quod Philosophorum appellatur ab iisq; mire laudatur; differt autem à nativo valdè, non quidem essentia, sed fixitate. Est enim nil aliud quàm Mercurius Sophicus coagulatus; aptissimum verò censetur hoc aurum, à Philosophis, pro opere ipsorum brevi & occulto, innuente Gebero accidente: Quod si ex solo Mercurio perfeceris, indagator eris pretiosissimi Magisterii; quia verò prædictum aurum analogicum, finis ultimatus nostræ Alchymia non est, ideoq; plura addere cessamus.

Hic habet æquissimus lector totam illam scientiam, quæ verum Philosophum nobilitat eumque à colluvie pestilenti Alchymistarum vulgarium segregat, qui hanc callet, non tantum theoreticè sed etiam practicè, Adeptus nominatur, id est consummatus Philosophus & Medicus naturæ humanæ ac metallicæ. De hoc solo verum est Hippocratis effatum: *Ἱπποκράτης γὰρ ἀνὴρ ποικίλων ἀνταξίῳ αἰχμῶν.* Vir medicus

dicus est incorporabilis. Jam, cum contraria juxtà se posita magis elucescant, delineandum quoq; est, quid Pseudosophi, Alchymistæ vulgares promittant & quomodo transmutationem suam instituant. Quia verò plerumq; sunt indocti ac indociles, ex omni genere hominum malitiosorum, beneq; de iis vulgare distichon explicatur:

*Fingunt se Chymicos omnes, idiota, sacerdos,
Monachus & miles, histrio, rasoꝝ, anus.*

Proinde nullam methodum observantes, sicut ebrij, in fodinas minerales ruunt, quid pro quo arripiunt, secumq; cogitant, recipio, nescio quale, & facio, nescio quid. Omnes quidem finem, seu scopum bonum sibi præfigunt, eoq; se exhilarant, sed quia principium ignorant, finem non inveniunt.

Cap. 4.

QUò autem cum istis Sycophantis honorificè agamus, comparisonem placet instituire, centonis Pseudosophorum multiplicis, cum unico & simplici subiecto Adeptorum, quod, in veritate verissimâ, est substantia Mercurialis, metallica & homogœna.

Subiectum verò proximum Alchymistarum, antè annos aliquot, fuit vitriolum in totâ suâ substantiâ, hoc purgârunt dulcificârunt, imò, quod Deus benè vertat, per colo-

res

res omnes ad transparentis rubini formam adegerunt; objectum verò obtinuerunt, tincturam quidem pro pannis, sed non pro metallis & finem, loco auri, cuprum. Ne verò absq; ratione & autoritate veterum laborasse viderentur, dictum illud; Visitando interiora terræ, reperies ibi occultum lapidem, veram medicinam, per initiales literas, vitriolum producentes, de vitriolo vulgari interpretati sunt. Quòd autem effectus nullus subsequutus sit, culpam unicam posuerunt in vitriolum, primo ente auri, sufficienter, non imprægnatum; proinde aliud Patrono esse inquirendum, ipsis verò effugium.

Huic successit antimonium, ab ipsis derivatum, à Græco ἀντιμόνιον, flos nostrum omnium scil: metallorum. Jam putârunt, se leporem tenere & unà cum nomine ipsam rem, juxtâ versum:

Conveniunt rebus nomina sæpè suis.

Propterea quæsierunt, ante omnia, partem ejus auream, scil: sulphur auratum, modo ex lixiviis, per præcipationem, modo ex vitris, per extractionem stalagmatum diverforum, ejusq; calorem, ad insaniam usq;, admirati sunt. Fixârunt hoc per se & cum adjuncto, pro ingressu conciliando, Lunamq; vel præcipitatum Mercurium, vestire tentarunt: & quidem ex fundamento, quod Basil. Valent: & alii dicant: Solem purgari, ab anti-

antimonio, quia fit de ejus sanguine; proinde non abs re esse, si sanguinem istum extraherent, Lunæq; infunderent. Alii hoc sulphur volatilisârunt, ut spiritûs naturam assumeret, audiverant nempe, quòd Philosophi suum Mercuriû, spiritum subtilem & penetrantē nominent, aliàs enim aurum fixum pervadere ac subtilifare nequiret; Alij aliter & diversimodè hoc subjectum macerârunt, unusquisq; pro suo liri pipio; donec tandem omnes invenirent finem, scoriam inutilem, Lunamq; intactam. Pauci tam felices fuerunt, quòd cogitaverint, si quid boni & metallici lateret in antimonio, quòd hoc in ejus Mercurio sit quærendum, tanquam parte puriori; sed si vel maximè scivissent; illum tamen separare in hunc usq; diem, paucissimi didicerunt.

Deinde prolapsi sunt ad arsenicum vulgare, ex eoq; modò rubinum, modò Mercurium perlatum, & similes larvas, præparârunt & finem, aliquando ipsam extinctionem auræ vitalis, invenerunt, Ne autem posteritati talis thesaurus subtraheretur, unus ex istis Sophistis, Polonus natione, Parisiis tractatum edidit, de hoc subjecto egregio, sub tit. Lapidis Philosophici.

Marcafita & cinnabaris nativa impunis etiam non remansit; mirabilem enim aquam mercurialem & aureum penè Mercurium, exinde sciunt elicere, qui cochlear argenteum

teum, flavo calore tingit; eumque deinde, ceu solarem, cum Sole coquunt & tandem, aurum non mutatum, post integrum annum iterum vendunt. Ante viginti annos circiter, author quidam anonymus, Agricola major & minor cognominatus, de Saturno Philosoph. pulcherrimum sed occultissimum scriptum publicavit, ibique mineram Saturni vulgaris, cum Philosophicâ, studiosè miscuit, laudabili effectû. Qualis enim clamor tunc temporis fuerit, de minerâ Saturni, in omnibus fermè laboratoriiis dici vix potest. Hic scivit animam albissimam, ille rubicundissimam, extrahere, cum aceto & aliis liquoribus, uno verbo, ipsum universale magisterium, ex hâc minerâ, præparabatur, super chartâ, quia ignem non tolerabat: quàm miserè enim omnes fuerint decepti, notum est.

Quidde Marte dicam? hic certè strenuus bellator est, sub quo plurimi Alchymistæ occubuerunt; Vulneratur quidem facilè sanguinemque fundit; sed cum ipsius vita in sanguine non lateat, sed in succo similari Mercuriali, quem multò arctius custodit, quàm pici suum aurum; Proptereâ tantùm absuit quod Lunæ vitam infunderent, quin potius eam infirmarent & melancholicam redderent, cum isto copioso sanguine Martiali, verumque experirentur Galeni dictum; τὸ ἀπλῆν καὶ ἰλι-
στέρων

στέρων δια τὸ αἷμα, stultum ac simplex est à nio sanguine. Concedo quidem, rarò ferum inveniri absq; auro, sicut plumbum, & proinde, quantum inest, iterum extrahi, sed quòd lucrum eò sit expectandum, hoc nego. Quòd ergò suum sulphur arsenicale rubrum, cum Lunâ unire tentant, est labor Alchymisticus, sicut antecedentes. Taceo lubens lapidem calaminarē, hæmatitem, cobaltum, lap. armenum, cerussam, smiridem, talcum, sulphur commune, &c. quæ omnia sunt subjecta Sophistarum & signa certissima ignorantis. Non autem nego, quòd impossibile sit, ex metallicis subjectis Mercurialibus, nostrum punctum elicere, sed tantummodo dico, quòd Philosophi sua propria subjecta habeant, alioq; & diversissimo labore agant. Econtra Sophistæ palpant in tenebris, sicut cæci, nunc hoc, nunc aliud subjectum arripientes, donec tandem stultitia suum periodum absolvat & pœnitentia locum teneat. Tunc sequitur excusatio illa usitata stultorum: Non putâssem. Quare, ne penitus à consortio humano excluderentur nostri Alchymistæ, coacti demum aliquid reale, apud ipsam veritatem naturalem emendicare, intenderunt, scil. fixationem improprie dictam minerarum volatiliū; sed cum hæc eadem ipsis satis pinguis & ad palatum non videretur, propterea maturo auro, in illis mineris con-

ten-

tento, bonam partem immaturi & volatilis adscribere non fuerunt obliti, asseverantes; quòd sciant non tantùm fixum à fugâ præservare sed & volatile, paucis diebus, fixare. Hæc mechanica cum apparente ratione non careat, plausibilis hucusq; fuit, circâ cujus decisionem notandum. I. quod maturatio & conservatio sint diversa. Omnibus metallurgis notum est, quòd sulphura arsenicalia, antimonialia &c. sint famelica & nisi infusione minerarum aliquid addatur, quod eorum voracitatem exfatiat, uti sunt lapides fusibiles, salia vitriolica, ferrum, calx viva. &c. invadunt ipsamet perfecta metalla eaq; secum rapiunt. Maturatio verò, quia fit ab ipsâ naturâ, agente scil. sulphureo astrali in Mercurio, adjuvante externo moderato calore, propterea in tam parvo tempore absolvi nequit. Opitulatur quidem naturæ ars, per additamenta salinosa, quæ sulphuribus sunt contraria; interim tamen non sufficit remotio sulphurum & impuritatum terrestrium, & parte mercuriali, sed requiritur ante omnia & primariè cœctio naturalis lenta, per longum tempus continuata. Ideoq; maturatio illa sive fixatio, si legitimum tempus accedit, rejicienda non est, sed naturæ affinis, secus non. Proinde callidiores ex nostris Alchymistis, postquam notarent, quòd per istas maturaciones parùm proficerent, sacra verò auri fames ipsos tanquam umbra comitatur,

tur, inceperunt iterum ad fastigium tincturæ universalis aspirare, omnemq; lapidem movere, legendô, studendô & laborandô, pro impetrandâ hac ingenti felicitate. Volutis verò & revolutis omnibus authoribus authenticis, semper eandem cantilenam omnes canere observârunt suumq; Mercurium deprædicare. Proptereâ nolentes volentes Mercurium vulgi tandem in suam carnificinam deduxerunt, quòd basin & genus præberet omnibus metallis, cum auro, tanquam simili, unicè amicaretur & centenis aliis locis Philosophorum armati. Non est dicendum, quid perpessus fuerit hic bonus Mercurius, nisi esset creatura sine pari, impossibile fuisset ipsi, sub totlanienis emergere: Plures enim torturas ipsi applicârunt, quàm Domitianus, Decius, Nero & Diocletianus suis Martyribus; quomodocunq; verò procederent, adderent aut demerent, suam fidem tamen abnegare noluit, quæ erat & est, Sophistis imponere & Philosophis obedire. Erat autem intentio illorum, Mercurium per sublimationes à corporibus falsis purgare, cum iis resolvere, sublimare, revivificare &c: donec fieret albissimus, dulcis atq; sic absq; acrimoniâ & strepitû Solem solveret. Plures, audientes, quòd principium metallorum sit aqua viscosa, [cum additione spir. vini & aliarum rerum, similem mucilaginem parârunt. Non pauci elevârunt ipsum mul-

toties à metallis, sicq; à nigredine purgârunt, tandemq; cum Sole conjunxerunt. Nasutiores peculiarem Mercurium ex æere, salibus, vegetabilibus certis, alii ex ipsâ Utopiâ optârunt. Alii extractiones Mercuriales laudârunt, ex præcipitatis cum auro factis. Alii redegerunt ipsum in aquam, oleum, salem &c: alii extulerunt fixationes. Omnes verò in fine obtinuerunt præcipitatum inutile, ipsumq; Mercurium, egregium vexatorem Alchymistarum, Hæc Tragœdia jam in Europâ, ad nostra usq; tempora, fuit acta, viventibus adhuc multis actoribus emeritis, rudeq; donatis.

Hinc, post tot illusiones à Mercurio acceptas, convenerunt nostri Sophistæ, proximè elapsis annis, comitia publicârunt & Mercurium, tanquam turbatorem pacis Alchymisticæ ac proditorem patriæ, omni suo honore orbatum, exiliô affecerunt, sub pœnâ, si quis ullô modô Mercurium in suum laboratoriu admitteret, quòd ille pro perjuro & rebeli sit habendus; hæc annexâ pulcherrimâ ratione irrationali; quia metallum esset: Absurdû enim fore, quòd metallum generet metallû, & præterea omnes Philosophi expressè dicant acrationibus evidentissimis convincant, quòd ipsorum Mercurius non sit vulgaris. Ne autem omni Mercurio penitus carerent & panem absq; farinâ meditarentur, unanimiter concluderunt, alium, in locum relegati, sufficere; habitâq; maturâ deliberatione & applicatione scriptorum authenticorum, præprimis

Sen-

Sendivogii, sollemnissimè elegerunt ad hoc regium officium, salem nitri. Doctiores inter illos æternitati statim, per literas, insinuârunt, quàm nobile subjectum sit ipsorum nuper electus Mercurii suffraganeus, eò quòd non tantùm cum illò repudiatò, in qualitatibus contrarijs, conveniret, sed quòd insuper etiam citius & leviori operâ figi posset. Nil enim hi auriflones magis exoptant quàm Lunam fixam, Mercurium fixum &c: idq; citò. De secretioribus ejus proprietatibus & animâ rubicundissimâ, aviculâ Hermetis vocatâ, multa quidem libenter scriberent, nisi mundi indignitas id prohiberet. Cæteri omnes domum repetierunt, ac processum excogitarunt, unusquisq; pro captû. Plures patriâ abiverunt & Germaniam, tanquam exterorum domum exaltationis & indigenarum detrimentum, visitarunt; ubi, in hunc usq; diem, Solem cum nitro qualitercunq; præparatò, corrodunt & varios colores, præcipuè purpureum, cum magnâ consolatione observant. Quod igitur nitrum sit subjectum, è quò Mercurius Sophorum præparandus, hoc benè sciunt, sed, an istud conjugium Solis & nitri, sub nomine Universalis vel Particularis, Principibus debeant vendere, adhuc controversantur. Aliqui putant, quòd sit via illa universalissima in superlativò gradû 1. quia nitrum in omnibus tribus regnis invenitur, & Paracellus materiam lapidis

triplicem nominat. 2. quia Philosophi & imprimis Hermes scribit, quòd fit ubiq; & à vento portetur; quæ omnia nitro solo conveniant; non pauci computum faciunt cum crumenâ, concludentes, quòd tantùm particularis titulum mereatur, quoniam tantùm partem illam tinctam relinquat, quæ fuit addita. Sed rogo vestras Dominationes, quomodo fit ex sale metallum, per artem, in vitris liquatis? Respondetis: per metallum adjectum: Concedo, sed distingo inter metallum genuinè reclusum & sophisticè corrosum. Si aurum in suo nitroso liquore radicaliter aperiretur, tunc absurdum non esset, hoc statuere: jam verò etiam tyronibus constat, quod aurum in suò simili ad primam materiam reducat. Salia autem non sunt metallis similia, quia ab ipsis toto genere præscindunt: Ergò.

Deinde ponamus, fieri metallum ex nitro; tunc iterum quæro, quale fit metallum, aurumne, an Mercurius? Si dicitis aurum; tunc aurum auro non solvitur, nec aurum plus habet in suo naturali statu & antè regenerationem, quàm indiget ad suum esse. Si Mercurium vultis; apertè mentimini; quia non potestis ipsum aurum eò adigere, ut corporetenus in Mercurium abeat, multò minus efficietis, ut salia in eundem cogat; Præ-

Præterea absurdum est, ut corpus fixum, mediante igne, producat volatile.

Quod verò Sendivogius in suis 12 Tract: de nitro loquitur, hoc fecit in gratiam indignorum; qui prudens est & expertus, ad istos scopulos non impinget. Si Majores nostri nudam & solitariam veritatem voluissent scribere, forsàn ad nostra tempora non pervenisset; quia in unicâ pagella omnia naturæ mysteria consignari possunt. Non fuit sollicitus hic bonus Author, de nitro naturæ vegetabilis, sed de nitro naturæ metallicæ; quia verò magnam affinitatem inter se habent & porcis margaritæ uon sunt projiciendæ, propterea illud descripsit & hoc intellexit, An non legistis eundem Sendivogium dicentem, si vis metallum facere, sit metallum tuum principium, à cane non nascitur nisi canis, Item: Non operare secundum literam, sed considera semper, quid naturæ conveniat & quid non &c:

Quoad Hermetem, tota ipsius Tabula Smaragdina, sub velo allegorico & metaphorico, scripta est; intelligitur ibi ventus, non ille majoris mundi, sed minoris, in vitro inclusi. Videte ergò, ne palinodiam canatis offenso Mercurio metallico, cum maximâ vestrâ confusione, nobilis enim est & regia stirpe oriundus; Magnatibus autem manet altâ mente repositum, si injuriam patiuntur.

Sed Sophistæ & ignorantēs plarumq; sunt superbi, ac tempestivè cavent, ne ipsis aliquid minus honorificum accidat; Proinde casû, quò nitrum expectationi ipsorum non satis faceret, dantur jam alia subjecta in rerum naturâ, in quibus parem vel majorem etiam spem ponunt; ut Tartarus: Præbet enim sal fusibile fixum seu terram foliatam, in quam aurum seminare jubent Philosophi, & insuper de vino oritur, docente Lullio.

Verùm fama aurita retulit, quòd neq; in hâc venatione prædam aliquam, præter operam perditam, ceperint. Multi proinde in alumine quæsierunt, salem dulcem extraxerunt, & in fine alumen retinuerunt.

Alii, cæterùm non indocti, cum ingenti fastû & præsumptione, in ipsis elementis invenire tentârunt, quod in elementatis nequiverunt. Propterea ex aquâ, pluvîâ, tempestate tonitruosâ cadente, & sub diu putrefactâ, acetum subtile sepârarunt, hoc dein cum sale fixo communi & Ol. vitrioli copulârunt, crystallos collectos solverunt & tandem cum pyrite in tincturam coagulârunt cum omnium, maximè autem propria admiratione; Sicut mihi talis processus ab homine Gallo, viro apprime docto aliàs, sub magno Sacramento (scil.) fuit recommendatus, à me verò explosus.

Alii

Alii rorem Majalem, alii nivem, alii terram virgineam, ad genua scilicet: effossam, alii urinam, capillos humanos & multas alias doctas stoliditates implorârunt & nihil obtinuerunt. Quocirca apertè dico, quod hæc subjecta omnia, exceptis metallis, quæ tamen Philosophicè anatomizari debent, sint deceptoriam, quia non stant nec stare faciunt in torturâ ignis.

Quicumque igitur aliquid aliud pro subjecto adæquato transmutationis eligit, quàm solam humiditatem metallicam permanentem, Pseudosophus & Impostor sit, donec probet contrarium.

Cap. 5.

Vis præcipuis subjectis Sophistarum progrediendum ad eorum objectum, quod iterum præscindit ab objecto Sophorum, qui unicam tincturam universalem sibi proponunt. Illi verò hæc non contenti, particularia infinita, præter omnem rationem & experientiam introduxerunt.

Hic enim promittit partem cum parte; ille duos lothones auri ex Lunæ marcâ. Alius vendit den Zinsbauer hintern Ofen singulis mensibus. Quartus Lunam fixam & ejus gra-

dationem Quintus fixationem sulphuris vulgaris, sed ingressum desiderat. Sextus coagulationem Mercurii in solem, &c: Septimus album Veneris Luniforme. Octavus tincturam sulphuris antimonii in 2. mensibus. Nonus fixationem Mercurii in Lunam; Decimus tincturam Solis cum ol. urinæ. Undecimus conversionem Jovis in Lunam. Duodecimus ein Einbringen in die Lunam ex Marte &c &c: Imo tot colores non possidet Polypus, quot hi Alchymistæ particularia.

Causam ad has nequitias texendas partim dederunt ipsi Magnates, Patroni: partim Physicistri, Impostores. Illi enim sunt curiosi & morâ impatientes; hi verò effrontes. Propterea, quia tempus pro tincturâ, ultra annum extenditur & subjectum proximum incognitum, concludunt sic: Si nil efficitur, parum etiam nocebit, videbimus brevi &c: Præcipuum enim philtum amoris erga particularia, est labor imaginatus brevis, & lucrum non adeò invidiosum. Fateor quidem, intentio non est mala, sed finis.

Ut autem innotescat, quàm miserè decipiuntur particularistæ, disquiro & dico sic: Istæ particulares metallorum transmutationes vel sunt in Mercurio heterogeneo, vel homogeneo: Et post, vel per modum maturationis vel illuminationis tincturalis. Si particularistæ dicunt; in Mercurio heterogeneo, per modum matu-

matu-

maturationis : mentiuntur impudentissime sicut Alchymistæ , quia maturari & heterogeneum manere , sunt incompatibilia in regno metallico ; maturatio enim fit per coctionem , coctio verò adunit similia & separat dissimilia : Si excipiunt ; hoc esse verum de simplici maturatione naturæ , non artis. Resp. Quomocunq ; ars procedat , tamen nunquam producit aurum verum , quod naturali in homogeneitate est dissimile , datò verò hoc , non est verum aurum , nec examina sustinet. Si jam aurum illud artis transmutatorix sit nativo simile , homogenum quoq ; erit , & , per consequens , vel fiet per maturationem , separatis heterogeneis , vel per illuminationem tinctoralem retentis , sed mutatis iis , à potentiâ fermenti. Coguntur itaq ; fateri , quòd vel per maturationem artificialem vel illuminationem tinctoralem fiat : Si prius , necessarium est , i. ut illa inferiora metalla à suis coagulatoribus liberentur 2. in Mercurialem naturam reducantur & 3. per coctionem & aliarum rerum additionem purgentur & maturentur ; alias ignis externus , centri Mercurialis ignem cœlestem , de potentiâ in actum deducere nequit , & sic maturatio nulla contingit , ob arctam nimis principiorum observationem ; Ignis enim debilis , qualis maturans est , agit tantum in corpora aperta non occlusa. An verò hoc præstare queant Sophistæ , valdè dubito ; hoc autem benè scio , quod nec Mer-

curium vulgi queant reddere homogeneous, imò plurimi nunquam somniârunt, cum esse heterogeneum. Mercurios corporum quidem omnes volunt producere, sed impediuntur semper ab aliis negotiis. Ex his sequitur, quòd nullum detur particulare in sensu communi; exceptâ maturatione tædiosa & longinquâ aliquarum minerarum. Verum autem particulare, est tinctura imperfecta, post primam rotationem, quæ partem tantum puriorem metalli impuri convertit.

Et tantum de objecto Sophistarum; Jam restat finis, qui Philosophis veris & Sophistis est communis nempe aurum: Differt autem in hoc, quod illi eo, cum honore & sanitate, abundant, hi verò, in desperatione & infamiâ morbosâ, carent.

EPILOGUS.

EX adductis hisce fundamentis & probationibus solidis, constare Magnatibus puto, quid in arte Chymicâ quærendum & qualiter comparatus sit verus Philosophus, item quid Sophistarû humeri valeant & quid ferre reculent. Si hunc tractatulû perlegunt & diligenter perpendunt, promitto ipsis secure, quod à nullo impostore, quantumvis callido, decipientur. Si verò aliis opinionibus falsis præoccupati sunt & veritatem admittere nolunt, doleant etiam intus & in sinû, neq; totam artem divinam pro ludibrio habeant, eò quod per Impostores, sanitate & bonis privati sint. Quicumq; aliquid tractat, quod non intelligit, nec intelligere vult, si decipitur circa istud negotium, & sine frustratur, non aliis; sed sibi ipsi imputet. Quid mercatori improbo interest, si emtor mer-

CCS

ees fitū obductas carē emit: jura vigilantibus, non dormientibus scripta. Accedit, quòd non omnes Impositores sint activi intentionaliter. Præterea non sequitur: tot annos & sumtus tri- vi in hoc studio, tot Sophistas alui, sed nil inveni: Ergò tota scientia est falsa. A nostrâ incitiâ ad rei veritatem vel falsitatem argumentari, non valet consequentia.

Qui itaq; in hoc studio Spagyrico, vel Hermetico, vellere aureo potiri vult, discat prius ejus subjectam & objectum benè noscere, & tunc non emanabit desideratus

F I N I S,

